

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

Η προφορική ιστορία μπροστά στον κινηματογραφικό φακό

Εισηγητής: **Βασίλης Λουλές**, σκηνοθέτης

δημιουργός των ντοκιμαντέρ «**Φιλιά εις τα παιδιά**»
«**Πέρασα κι εγώ από κει κι είχα παπούτσια από χαρτί**»
«**Συναντήσεις με τη μητέρα μου Λέλα Καραγιάννη**»

Μετά τις πετυχημένες διοργανώσεις των τελευταίων ετών
στην Αθήνα, στη Θεσσαλονίκη και σε άλλες πόλεις

θα πραγματοποιηθεί **στην ΑΘΗΝΑ**

Διήμερο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ
Σάββατο 15 και Κυριακή 16 Φεβρουαρίου 2020

Ώρες 10:30-18:00

Διάρκεια Εργαστηρίου: 15 ώρες
(Ένα Σαββατοκύριακο με προβολές ταινιών,
ανάλυση, βιωματικές ασκήσεις και εφαρμογές)

Μέγιστος αριθμός συμμετεχόντων: 15 άτομα

Δίδακτρα: 80€
(65€ με φοιτητική κάρτα ή 50€ με κάρτα ανεργίας)

Αναλυτικές πληροφορίες – Δηλώσεις συμμετοχής:

Βασίλης Λουλές
τηλ: 6944524198
vassilisloules@gmail.com

Τελευταία ημερομηνία δήλωσης συμμετοχής: 3 Φεβρουαρίου

Η δήλωση συμμετοχής γίνεται αποστέλλοντας
στην ηλεκτρονική διεύθυνση του Βασίλη Λουλέ
συμπληρωμένο το συνημμένο **Έντυπο Δήλωσης Συμμετοχής**
Παράλληλα, πρέπει μέχρι τις 3 Φεβρουαρίου
να έχουν καταβληθεί τα δίδακτρα σε τραπεζικό λογαριασμό

Χώρος πραγματοποίησης Εργαστηρίου:
Automatic Transmission (Μεγάλου Αλεξάνδρου 95, 10435 Κεραμεικός)

Το Εργαστήριο θα αξιοποιήσει την εμπειρία του εισηγητή σκηνοθέτη όχι μόνον από τη διδασκαλία στα προηγούμενα Κινηματογραφικά Εργαστήρια Αθήνας, Θεσ/νίκης και άλλων πόλεων ή στα καλοκαιρινά σχολεία (Βωβούσα, Μονοδένδρι, Πήλιο) αλλά και αυτή που απέκτησε περιοδεύοντας σε 40 γνωστά Πανεπιστήμια των ΗΠΑ και του Καναδά, προβάλλοντας τις ταινίες του και συζητώντας με τους θεατές.

ΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ

Αυτό το εργαστήριο είναι ένα ταξίδι στον χώρο της προφορικής ιστορίας, ένα άνοιγμα στον κόσμο του *Ανθρωποκεντρικού Ντοκιμαντέρ*, του πιο ανερχόμενου είδους κινηματογράφου, που δίνει τον λόγο στους απλούς ανθρώπους, στους αφανείς ήρωες της ζωής.

Μέσα από προβολές ταινιών και ατομικές ή ομαδικές ασκήσεις, οι συμμετέχοντες θα εμβαθύνουν σε θέματα όπως:

- η ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ως το βασικό στοιχείο για τη δημιουργία ενός ζωντανού και ελκυστικού Ιστορικού, Ανθρωπολογικού ή Εθνογραφικού ντοκιμαντέρ.
- η “Τέχνη της κινηματογράφησης μιας προφορικής ιστορίας” και η “Σχέση που δημιουργείται ανάμεσα στον σκηνοθέτη/ερευνητή και τον άνθρωπο που καταθέτει βιώματα μπροστά στον κινηματογραφικό φακό”.
- κινηματογραφικές εφαρμογές στην ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ που έχουν ως βάση την προφορική μαρτυρία και αφορούν σε θέματα ΙΣΤΟΡΙΑΣ (και όχι μόνο!).
- οι βιωματικές αφηγήσεις των απλών ανθρώπων και η πολύτιμη συνεισφορά τους στην ανάπτυξη των προσωπικών εκφραστικών μέσων του ηθοποιού ή του αφηγητή ιστοριών και παραμυθιών.

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ σε εκπαιδευτικούς, σε απόφοιτους και φοιτητές Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών επιστημών (Ιστορίας, Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Εθνογραφίας, Ψυχολογίας, Λαογραφίας, Αρχαιολογίας, κ.ά.), σε σπουδαστές και επαγγελματίες του κινηματογράφου και του θεάτρου (σκηνοθέτες, ηθοποιούς, τεχνικούς), σε φωτογράφους, σε αφηγητές παραμυθιών και ιστοριών καθώς και σε ανθρώπους που ενδιαφέρονται γενικότερα για την προφορική ιστορία, τον κινηματογράφο, το θέατρο ή για τη δημιουργική εφαρμογή όλων αυτών στην Εκπαίδευση. Για την παρακολούθηση του Εργαστηρίου δεν απαιτείται προηγούμενη επαγγελματική εμπειρία στα παραπάνω πεδία.

Μέσα από τις βιωματικές αφηγήσεις απλών ανθρώπων μπορούν να φτιαχτούν ταινίες *ανθρωποκεντρικού ντοκιμαντέρ* γεμάτες αλήθεια, συναίσθημα και χιούμορ, που συγκινούν, διασκεδάζουν, επιμορφώνουν ενώ παράλληλα ανιχνεύουν την καθημερινότητα, την κοινωνία, τη φύση, την Ιστορία κλπ.

- Πώς βοηθάμε τους απλούς ανθρώπους να στέκονται χωρίς φόβο μπροστά στην κάμερα και να μοιράζονται μαζί μας τις “ασήμαντες” προσωπικές τους ιστορίες με ειλικρίνεια και αμεσότητα;
- Πώς κινηματογραφούμε μαρτυρίες, αφηγήσεις, παραμύθια με τρόπο ζωντανό και ελκυστικό; Ποιά είναι τα μυστικά αυτής της τέχνης;
- Πώς μπορούμε να κάνουμε την προφορική μαρτυρία και το ανθρωποκεντρικό ντοκιμαντέρ πολύτιμα εργαλεία του μαθήματος της Ιστορίας (και όχι μόνο!) στην Εκπαίδευση;
- Πώς μελετάμε ένα “απόρροισμα” υπηρεσιακό έγγραφο ή αρχείο, και πώς το κινηματογραφούμε ώστε να του δώσουμε ζωή; Ποιος ο ρόλος της προφορικής μαρτυρίας στην κατεύθυνση αυτή;
- Η παρατήρηση του “έξω” κόσμου και η ενσυναίσθηση.

Οι συμμετέχοντες θα γνωρίσουν μεθοδολογικά εργαλεία χρήσιμα στις εκπαιδευτικές, ερευνητικές ή καλλιτεχνικές δραστηριότητές τους ενώ ένας ακόμα βασικός ΣΤΟΧΟΣ του Εργαστηρίου είναι η καλλιέργεια ενός *άλλου βλέμματος* πάνω στην Ιστορία και στα βιώματα των ανθρώπων που είναι φορείς της.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίδα 4.....

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ

Σελίδα 8.....

Βασίλης Λουλές - ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ & ΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΑΙΝΙΕΣ ΤΟΥ

Σελίδα 12.....

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΤΑΙΝΙΕΣ ΠΟΥ ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΟΥΝ

Σελίδα 14.....

**ΣΧΟΛΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ "Συναντήσεις με τη μητέρα μου
Λέλα Καραγιάννη"**

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ

Με τι ασχολείται το Εργαστήριο

Το ΑΝΘΡΩΠΟΚΕΝΤΡΙΚΟ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ είναι ίσως το πιο ανερχόμενο είδος κινηματογράφου παγκοσμίως, που δίνει τον λόγο στους αφανείς ήρωες της ζωής, στους απλούς ανθρώπους ή φωτίζει την αθέατη πλευρά των πιο προβεβλημένων. Μέσα από τις δικές τους βιωματικές αφηγήσεις μπορούν να φτιαχτούν ταινίες γεμάτες αλήθεια, συναίσθημα και χιούμορ, που συγκινούν, διασκεδάζουν, επιμορφώνουν ενώ παράλληλα ανιχνεύουν την καθημερινότητα, την κοινωνία, τη φύση, την Ιστορία, κλπ.

Το Εργαστήριο θα κινηθεί στους παρακάτω ΤΡΕΙΣ ΑΞΟΝΕΣ, με τα εξής ενδεικτικά ερωτήματα:

1. Προφορική μαρτυρία και αφήγηση ιστοριών

- Πώς βοηθάμε τους απλούς ανθρώπους να στέκονται χωρίς φόβο μπροστά στην κάμερα και να μοιράζονται μαζί μας τις «ασήμαντες» προσωπικές τους ιστορίες με ειλικρίνεια και αμεσότητα;
- Πώς καταγράφουμε μια ουσιαστική μαρτυρία; Ποιά είναι τα μυστικά αυτής της τέχνης; Η διάκριση ανάμεσα στη «μετάδοση της πληροφορίας» και στο «μοίρασμα του βιώματος»;
- Πώς κινηματογραφούμε μαρτυρίες, αφηγήσεις και παραμύθια με τρόπο ζωντανό και ελκυστικό; Είναι ζήτημα «τεχνικής», «ψυχολογίας» ή κάτι άλλο;
- Πόσο είναι αλήθεια ότι η παρουσία της κάμερας δυσκολεύει κάποιον να αφηγηθεί μια προσωπική του ιστορία; Μήπως, αντίθετα, μπορεί να είναι και απελευθερωτική; Τι είναι αυτό που μπορεί να τον κάνει να ξαναβρεί την εσωτερική ένταση και την φρεσκάδα της «πρώτης φοράς»;
- Η ηθική της κινηματογράφησης προφορικής μαρτυρίας, η επιμονή του ερευνητή και οι δυσκολίες του ανθρώπου που προσφέρει τη μαρτυρία, η χημεία ανάμεσά τους. Τα διλήμματα και η ηθική του μοντάζ.
- Η διαδικασία μέσα από την οποία οι βιωματικές αφηγήσεις των απλών ανθρώπων μπορούν να προσφέρουν στον ηθοποιό (ή στον αφηγητή ιστοριών και παραμυθιών) πολύτιμη βοήθεια στην ανάπτυξη των προσωπικών του εκφραστικών μέσων.
- Πώς μελετάμε ένα «απρόσωπο» υπηρεσιακό έγγραφο ή αρχείο, και πώς το κινηματογραφούμε ώστε να του δώσουμε ζωή; Ποιος ο ρόλος της προφορικής μαρτυρίας στην κατεύθυνση αυτή;
- Η παρατήρηση του «έξω» κόσμου και η ενσυναίσθηση.

2. Από τη μικρή, προσωπική ιστορία στη «μεγάλη», καθολική Ιστορία

- Πώς μπορούμε να βλέπουμε, να καταγράφουμε ή ακόμα και να διδάσκουμε τη «μεγάλη» Ιστορία μέσα από τις προσωπικές ιστορίες των απλών ανθρώπων;
- Πώς ερευνούμε για πρόσωπα και εποχές παλιότερες προκειμένου να κάνουμε μια ταινία που ξανακοιτάει (και κάποιες φορές «ξαναγράφει») την Ιστορία;
- Πώς καταγράφουμε μια προσωπική μαρτυρία που να είναι αφ' ενός επιστημονικά αξιόπιστη και αφ' ετέρου αξιοποιήσιμη για ερευνητικούς ή καλλιτεχνικούς σκοπούς;
- Ποια είναι η ιδιαίτερη αξία της μελέτης και κινηματογράφησης της *τοπικής* Ιστορίας;

3. Χρήση του Ντοκιμαντέρ στην Εκπαίδευση

Το ντοκιμαντέρ έχει μπει τα τελευταία χρόνια στον χώρο της Εκπαίδευσης καθώς όλο και περισσότερα σχολεία το εντάσσουν στη δουλειά τους. Αρέσει στα παιδιά, προσφέρεται για αναλύσεις και ασκήσεις, και μπορεί να αποτελέσει αφορμή ακόμα και για κινηματογραφικές απόπειρες των ίδιων των μαθητών.

— Πώς μπορούμε λοιπόν να κάνουμε την προφορική μαρτυρία και το ανθρωποκεντρικό ντοκιμαντέρ πολύτιμα εργαλεία του μαθήματος της Ιστορίας (και όχι μόνο!) μέσα στη σχολική τάξη;

— Πέρα από το ίδιο το βασικό θέμα ενός ντοκιμαντέρ, πώς εντοπίζουμε και πώς αξιοποιούμε τα πολλαπλά επίπεδα γνώσης που μας προσφέρει, τις παράπλευρες πληροφορίες που μας δίνει η εικόνα και ο λόγος του;

— Πόση αξία έχει να μάθουν να βλέπουν οι μαθητές (αλλά και οι μεγαλύτεροι) μια ταινία όχι μόνο με βάση αυτό που αφηγούνται οι άνθρωποι αλλά και με βάση αυτά που ΔΕΝ λένε με τα λόγια; Με τη σιωπή, με τη γλώσσα του σώματος, με τη γλώσσα και το συντακτικό της κινηματογραφικής αφήγησης;

Τα παραδείγματα δυο ταινιών του Βασίλη Λουλέ («Φιλιά εις τα παιδιά» και «Συναντήσεις με τη μητέρα μου Λέλα Καραγιάννη») που χρησιμοποιούνται σε όλες τις βαθμίδες της Εκπαίδευσης είναι αποκαλυπτικά ως προς όλα τα παραπάνω ερωτήματα.

Μέθοδος – Ασκήσεις

- Οι συμμετέχοντες θα γνωρίσουν ή θα ξαναδούν κάποια ελληνικά ντοκιμαντέρ μέσα από το παραπάνω ιδιαίτερο πρίσμα.

Θα προβληθούν αποσπάσματα από τα ντοκιμαντέρ του Βασίλη Λουλέ:

Φιλιά εις τα παιδιά / Συναντήσεις με τη μητέρα μου Λέλα Καραγιάννη / Θηλειά / Πέρασα κι εγώ από κει κι είχα παπούτσια από χαρτί / ON.OFF.

(Για αυτές τις 5 ταινίες μπορείτε να δείτε στη σελίδα 12 του παρόντος κειμένου «ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΤΑΙΝΙΕΣ ΠΟΥ ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΟΥΝ»). Θα προβληθούν επίσης αποσπάσματα από έργα και άλλων δημιουργών καθώς και video-clips από το internet.

- Οι συμμετέχοντες θα έρθουν σε μεγαλύτερη επαφή με την κινηματογραφική γλώσσα, ειδικά με τα ΜΗ λεκτικά στοιχεία της, δηλαδή με τη γλώσσα του σώματος, τη χρήση της σιωπής, τη χρήση του ήχου και της μουσικής, τη σημασία των διαφορετικών μεγεθών πλάνου κλπ.

- Θα προσεγγίσουν το περιεχόμενο των ταινιών σε βάθος, κάτι που θα αποδειχθεί πολύ χρήσιμο για όλους – ιδιαίτερα για τους εκπαιδευτικούς που μπορούν έτσι να πάρουν ιδέες για δημιουργική δουλειά στην τάξη.

- Θα προσεγγίσουν κάποια ΤΕΧΝΙΚΑ θέματα της λήψης μαρτυρίας, όπως: πού θα τοποθετήσουμε τον άνθρωπό μας να μιλήσει, διαμόρφωση του φόντου, ενδυμασία (θα φοράει τα «καλά του» ή όχι;), βασικός εξοπλισμός (κάμερα-μικρόφωνα-φωτισμός), θεμελιώδεις κανόνες στο καδράρισμα.

- Θα θυμηθούν ή θα γνωρίσουν τους «κώδικες της αφήγησης μιας ιστορίας μέσω εικόνων», παίρνοντας μέρος σε **ομαδικές βιωματικές ΑΣΚΗΣΕΙΣ**, όπως οι ακόλουθες:

1) Μια φωτογραφία (που θα φέρει ο εισηγητής) θα βάλει στην ομάδα το ερώτημα: Πώς μπορούμε να φτιάξουμε μια μικρή ιστορία για τη δράση των ανθρώπων παρατηρώντας τις λεπτομέρειες μιας φωτογραφίας στην οποία δεν υπάρχουν άνθρωποι;

2) Ένα παιχνίδι της κάμερας με τις τσάντες των συμμετεχόντων, με τη μνήμη τους και με μια ...παντόφλα! Ένας πολύ απλός τρόπος να θυμηθούμε ότι *η επιλογή της θέσης της κάμερας αποτελεί τη βασική αρχή του κινηματογράφου*. Μια άσκηση πάνω στο *βλέμμα* και στο διαφορετικό νόημα που αποκτούν τα πράγματα μέσω αυτού. Απαραίτητα αξεσουάρ είναι οι φωτογραφικές μηχανές (ή τα κινητά) και οι τσάντες (γυναικείες και αντρικές) με το καθημερινό τους περιεχόμενο. [Όσοι/όσες έχουν ξανακάνει αυτή την άσκηση σε προηγούμενο Εργαστήριο θα την επαναλάβουν τώρα αλλιώς...]

3) Μια πολύ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ άσκηση είναι αυτή στην οποία κάποιος/κάποια από την ομάδα κινηματογραφεί (με τη βοήθεια του Β. Λουλέ) ένα άλλο άτομο της ομάδας, που, εθελοντικά, αφηγείται μια προσωπική του ιστορία. (Η ιστορία μπορεί να είναι ευχάριστη ή δυσάρεστη, παλαιότερη ή πρόσφατη, πάντως πρέπει να είναι μια ιστορία την οποία ο αφηγητής νοιώθει ότι αξίζει να μοιραστεί με τους άλλους). Οι υπόλοιποι της ομάδας παρατηρούν και σημειώνουν. Στο τέλος γίνεται συνολικός σχολιασμός. Σκοπός αυτής της πολύ σημαντικής άσκησης είναι να επισημάνουμε τις δυσκολίες και τα απρόοπτα που επιφυλάσσει η ζωντανή μαρτυρία, και να δούμε τους τρόπους που μπορούμε, ξεκινώντας από μια «αδιάφορη» αφήγηση κάποιου ανθρώπου να φτάσουμε σε μια ενδιαφέρουσα και ουσιαστική κατάθεση-μαρτυρία.

4) Μια παλιά φωτογραφία, που δείχνει έναν άνθρωπο σε ώρα εργασίας σε δημόσιο χώρο, γίνεται αφορμή για μια σειρά σκέψεων και ερωτημάτων της ομάδας πάνω στις συνθήκες ζωής και δουλειάς του, πάνω στα συναισθήματά του αλλά και στον τρόπο που θα μπορούσαμε να τον «ξεκλειδώσουμε» ώστε να μας τα αφηγηθεί.

5) Άσκηση επανα-φωτογράφισης μιας παλιάς ιστορικής φωτογραφίας (ή περισσότερων φωτογραφιών) της Αθήνας στον ίδιο ακριβώς χώρο σήμερα. Μια άσκηση που, όταν πλαισιώνεται σωστά, μάς «διδάσκει» τοπική Ιστορία και γίνεται ένα απλό, ευχάριστο και πολύτιμο εργαλείο για πολλές χρήσεις. Ταυτόχρονα, είναι ένας τρόπος για μια βιωματική σχέση με την Ιστορία.

6) Ένα παλιό φιλμ αρχείου που δείχνει τη ζωή στο Βερολίνο τον Ιούλιο του 1945, δυο μήνες μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, γίνεται αφορμή για να παρατηρήσουμε την ισοπεδωμένη από τους συμμαχικούς βομβαρδισμούς πόλη και να αντιληφθούμε την ιδιαίτερη ικανότητα του σινεμά να παράγει συναισθήματα μέσω του μοντάζ και, ειδικότερα, μέσα από τη σχέση της εικόνας με τον ήχο.

[Είναι βέβαιο ότι στον περιορισμένο χρόνο που θα έχουμε, και αναλόγως της δυναμικής της ομάδας που θα συγκροτηθεί, δεν θα προλάβουμε να κάνουμε όλες αυτές τις ασκήσεις. Θα δοθούν ωστόσο πληροφορίες για όλες και θα αναλυθεί η σημασία τους]

Όλες οι παραπάνω ασκήσεις γίνονται πάντα με κέφι και καλλιεργούν την *παρατηρητικότητα*, την *ενσυναίσθηση*, τη *δημιουργικότητα* και το *ομαδικό πνεύμα*. Όσοι παρακολουθούν το Εργαστήριο μπορούν, στη συνέχεια, να τις υλοποιήσουν σε δικές τους εκπαιδευτικές ή καλλιτεχνικές δραστηριότητες δραστηριότητες (πχ. με τους μαθητές τους στο σχολείο, σε άλλα εργαστήρια ενηλίκων, σε δουλειά ομάδας κλπ) ή ακόμα και παίζοντας με μια φιλική παρέα!

Στόχοι του Εργαστηρίου

Παρ' όλο που σ' αυτό το Εργαστήριο δεν προβλέπεται η δημιουργία ταινίας από τους συμμετέχοντες (αυτό θα απαιτούσε πολύ περισσότερο χρόνο), ούτε η παροχή περαιτέρω εξειδικευμένων γνώσεων (πχ. μοντάζ), φιλοδοξούμε, στο τέλος, να μπορεί ο καθένας, έχοντας πάρει κάποια βασικά μεθοδολογικά εργαλεία, να χρησιμοποιεί αυτή τη γνώση στο δικό του ερευνητικό έργο, στη δική του καταγραφή ιστοριών, μέσα στη σχολική τάξη, στη δική του ταινία και σε κάθε άλλη σχετική δράση.

Η καλλιέργεια ενός *άλλου βλέμματος* πάνω στην Ιστορία και στα βιώματα των ανθρώπων που είναι φορείς της, είναι ένας ακόμα βασικός στόχος αυτού του Εργαστηρίου.

Προϋποθέσεις για την ουσιαστική συμμετοχή στο Εργαστήριο

Για να είναι δημιουργική η συνεργασία μας, καλό είναι όσοι ενδιαφέρονται να πάρουν μέρος στο Κινηματογραφικό Εργαστήριο να κάνουν τα εξής:

- α)** Να έχουν μελετήσει την παρούσα Αναλυτική Περιγραφή.
- β)** Να έχουν προετοιμαστεί για τον τρόπο προσέγγισης του θέματος έχοντας δει τα links των ταινιών σε επόμενη παράγραφο με τον τίτλο «*ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΒΑΣΙΛΗ ΛΟΥΛΕ & ΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΑΙΝΙΕΣ ΤΟΥ*», στη σελίδα 8.
- γ)** Να έχουν μελετήσει το κείμενο με τον τίτλο «*ΣΧΟΛΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ "Συναντήσεις με τη μητέρα μου Λέλα Καραγιάννη"*», στη σελίδα 14.
- δ)** Να έχουν μαζί τους laptop, φωτογραφική μηχανή και βιντεοκάμερα (όσοι διαθέτουν). Μαζί και όλα τα περιφερειακά (μπαταρίες, καλώδια, κάρτες, αντάπτορες κλπ) για φόρτωμα, ξεφόρτωμα υλικών από και προς τον υπολογιστή.
- ε)** Ιδιαίτερα ευπρόσδεκτοι είναι όσοι έχουν εγκατεστημένα στον υπολογιστή τους προγράμματα επεξεργασίας εικόνας και βίντεο (τύπου Premiere, Movie Maker ή τα αντίστοιχά τους) και ξέρουν τον χειρισμό τους.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Δεν είναι απαραίτητο να έχει ο καθένας όλα τα παραπάνω (δ) και (ε), αλλά αν μας δηλώσετε τι μπορείτε να έχετε μαζί σας εμείς θα φροντίσουμε τα υπόλοιπα.

Βασίλης Λουλές

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ & ΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΑΙΝΙΕΣ ΤΟΥ

Είναι σκηνοθέτης ταινιών ντοκιμαντέρ και μυθοπλασίας. Γεννήθηκε στα Τρίκαλα. Σπούδασε Ηλεκτρολόγος Μηχανικός στο Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο και Κινηματογράφο στην Αθήνα.

Συνεργάστηκε για χρόνια με την ΕΡΤ στο πρόγραμμα παραγωγής ταινιών μυθοπλασίας μικρού μήκους καθώς και με το Κινηματογραφικό Αρχείο του Υπουργείου Εξωτερικών στα παλιά κινηματογραφικά επίκαιρα.

Οι ταινίες του τιμήθηκαν με βραβεία, έλαβαν μέρος σε πολλά φεστιβάλ του εξωτερικού, μεταδόθηκαν από ξένα και ελληνικά τηλεοπτικά κανάλια, συμπεριλήφθηκαν σε διεθνή αφιερώματα και χρησιμοποιούνται ως εκπαιδευτικό υλικό σε Πανεπιστήμια.

Έχει ασχοληθεί ιδιαίτερα με **ντοκιμαντέρ προσωπικών αφηγήσεων**. Καταγράφει μαρτυρίες καθημερινών ανθρώπων, με τέτοιο τρόπο ώστε μέσα από αυτές τις “μικρές” ιστορίες να μπορεί ο θεατής να έχει μια αίσθηση της μεγάλης, καθολικής Ιστορίας. Τα έργα του καλύπτουν επίσης θέματα Εθνογραφίας, Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Βιομηχανικής Αρχαιολογίας.

Το ντοκιμαντέρ του *Φιλιά εις τα παιδιά* (2012), με θέμα μικρά παιδιά Ελλήνων Εβραίων που σώθηκαν κατά την Γερμανική Κατοχή χάρις στην προστασία που τους πρόσφεραν Χριστιανικές οικογένειες, τιμήθηκε με βραβεία σε φεστιβάλ κινηματογράφου, προβλήθηκε για καιρό σε κινηματογραφικές αίθουσες της Αθήνας και Θεσσαλονίκης και έδωσε αφορμή για πολλά κείμενα και σχόλια στον Τύπο. Προβλήθηκε πολύ στην Ευρώπη, ΗΠΑ, Καναδά και Αυστραλία.

Στο ντοκιμαντέρ *Πέρασα κι εγώ από κει κι είχα παπούτσια από χαρτί* (2014) γιαγιάδες και παππούδες, λαϊκοί παραμυθάδες της ελληνικής υπαίθρου αφηγούνται στον κινηματογραφικό φακό παραμύθια και ιστορίες με οικουμενικό και διαχρονικό χαρακτήρα. Παραμύθια του κάμπου και των βουνών, που έχουν ταξιδέψει, μέσα από την ταινία, στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ.

Η μικρού μήκους ταινία μυθοπλασίας *Ένας λαμπερός ήλιος* (2000) προβλήθηκε σε πολλά φεστιβάλ, μεταδόθηκε από την τηλεόραση του ARTE (Γερμανία-Γαλλία) και προβλήθηκε σε πολλά μέρη του κόσμου στο πλαίσιο αφιερωμάτων για τον «Νέο Ελληνικό Κινηματογράφο».

Τα 5 τελευταία χρόνια ταξιδεύει συχνά στη Βόρειο Αμερική προσκεκλημένος από **Πανεπιστήμια** προκειμένου να προβάλλει τις ταινίες του και να συζητήσει με το κοινό. Η αρχή έγινε το 2014 με χρηματοδότηση από το ΙΔΡΥΜΑ ΩΝΑΣΗ (USA), το οποίο οργάνωσε την πρώτη του περιοδεία σε 11 Πανεπιστήμια των ΗΠΑ και του Καναδά. Από τότε ακολούθησαν και άλλες περιοδείες και, έτσι, τα έργα του «*Φιλιά εις τα παιδιά / Πέρασα κι εγώ από κει κι είχα παπούτσια από χαρτί / Θηλειά / Συναντήσεις με τη μητέρα μου Λέλα Καραγιάννη / Ένας λαμπερός ήλιος*» προβλήθηκαν και συζητήθηκαν σε περίπου 40 Πανεπιστήμια, ανάμεσα στα οποία και τα: HARVARD, COLUMBIA, YALE, STANFORD, MICHIGAN, PRINCETON, UCLA, PENN, Mc GILL, SIMON FRASER, YORK, DUKE, LOYOLA MARYMOUNT (LOS ANGELES), UNIVERSITY OF MISSOURI-ST. LOUIS, INDIANA UNIVERSITY, CALIFORNIA STATE UNIVERSITY SACRAMENTO, DARTMOUTH COLLEGE, κ.ά.

Πραγματοποιεί **Εργαστήρια Κινηματογράφου** πάνω σε θέματα όπως: *Το Ντοκιμαντέρ ως εργαλείο στην Εκπαίδευση, Από την προσωπική μαρτυρία στη μεγάλη Ιστορία, Προσωπική μαρτυρία και Παιδική ηλικία στις ταινίες ντοκιμαντέρ, Κινηματογραφώντας την ιστορική μνήμη, Αρχαιακά τεκμήρια και ανθρώπινες ιστορίες στο ντοκιμαντέρ* (*βλ. αναλυτικά παρακάτω).

Το καλοκαίρι του 2016 ξεκίνησε συνεργασία με το Φεστιβάλ Βωβούσας (Ιωαννίνων) οργανώνοντας ένα θερινό Εργαστήριο 8 ημερών με τον τίτλο *Φτιάχνοντας ντοκιμαντέρ με προφορικές ιστορίες*. Στο πλαίσιο του Εργαστηρίου δημιουργήθηκε ομαδική ταινία ντοκιμαντέρ μικρού μήκους εμπνευσμένη από τα στοιχεία του τόπου (φύση, άνθρωποι, τοπική ιστορία, επαγγέλματα, θρύλοι και παραμύθια, κλπ) και βασισμένη σε προφορικές μαρτυρίες. Το Εργαστήριο επαναλήφθηκε με επιτυχία το καλοκαίρι του 2017, το καλοκαίρι του 2018 και του 2019. Κάθε χρόνο και μία μικρή ταινία.

Το 2017 συμμετείχε ως supervisor στο *HOME-NEW HOME*, μια πρωτοβουλία που είχε στόχο τη δημιουργία μικρών ντοκιμαντέρ με θέμα το *προσφυγικό ζήτημα*. Οι ομάδες που υλοποίησαν τις ταινίες ήταν μη επαγγελματίες Έλληνες πολίτες ή πρόσφυγες ή μετανάστες. Έξι επαγγελματίες σκηνοθέτες ντοκιμαντέρ πρόσφεραν στους δημιουργούς καλλιτεχνική υποστήριξη. Ο Βασίλης Λουλές ήταν ένας από αυτούς και επέβλεψε 5 ταινίες. Η πρωτοβουλία αυτή επαναλήφθηκε και το 2018 με κάποιες ακόμα ταινίες.

Έχει διατελέσει μέλος σε κριτικές επιτροπές φεστιβάλ ταινιών και σε επιτροπές αξιολόγησης κινηματογραφικών σεναρίων, σύμβουλος σκηνοθέτης σε σχέδια δημιουργίας ντοκιμαντέρ πάνω στο προσφυγικό ζήτημα, κλπ.

Γράφει κείμενα σε ηλεκτρονικές σελίδες.

Κάποια από αυτά είναι εδώ: <http://parallaximag.gr/author/loulesparallaxi/>

και εδώ: <http://dimartblog.com/tag/βασίλης-λουλές/>

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΜΕ ΑΡΧΕΙΑΚΑ ΤΕΚΜΗΡΙΑ

Τα εργαστήρια αυτά κατέχουν ιδιαίτερη θέση στην εκπαιδευτική και ερευνητική δραστηριότητα του Β. Λουλέ. Από το 2018 ξεκίνησε συνεργασία με κατά τόπους Ιστορικά ή Εθνογραφικά Μουσεία, Πανεπιστήμια, Αρχεία και άλλους πολιτιστικούς φορείς αξιοποιώντας τα δικά τους αρχεία και συλλογές ως «πρώτη ύλη» για την πραγματοποίηση του εργαστηρίου με τον γενικό τίτλο **Αρχαιακά τεκμήρια και ανθρώπινες ιστορίες στο ντοκιμαντέρ**. Πρόκειται για διήμερα θεματικά Εργαστήρια στα οποία οι συμμετέχοντες δουλεύουν πάνω σε προεπιλεγμένα τεκμήρια του συγκεκριμένου φορέα. Έτσι, έρχονται σε ουσιαστική επαφή με το περιεχόμενο του Μουσείου/Αρχείου και παράλληλα στήνονται σενάρια για ντοκιμαντέρ που φέρνουν στο φως προσωπικές ανθρώπινες ιστορίες μέσα από «απρόσωπα» τεκμήρια.

Οι μέχρι τώρα συνεργασίες ήταν, κατά χρονική σειρά, με τους εξής φορείς:

α) ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ (ΠΙΟΠ) – Αθήνα.

Το υλικό πάνω στο οποίο βασίστηκε το εργαστήριο ήταν τα Αρχεία της Αγροτικής Τράπεζας που αφορούσαν στην υλοποίηση του Σχεδίου Μάρσαλ στην Ελλάδα.

β) ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ – Ηράκλειο.

Έγινε δουλειά πάνω σε σπάνια αρχεία της Γερμανικής Κατοχής στο Ηράκλειο. Ακολούθησε υποδειγματική κινηματογράφιση της μαρτυρίας ντόπιας γυναίκας 92 ετών για την εφηβική της ζωή και δράση επί Κατοχής.

γ) ΓΕΝΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ (ΓΑΚ, Κεντρική υπηρεσία) – Αθήνα.

Το υλικό πάνω στο οποίο βασίστηκε το εργαστήριο ήταν αρχειακά τεκμήρια πάνω στο Αντιστασιακό Κίνημα των Αναπήρων του Αλβανικού Μετώπου κατά τη διάρκεια της Κατοχής.

δ) ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΡΑΚΗΣ – Αλεξανδρούπολη.

Έγινε δουλειά πάνω σε οικογενειακά έγγραφα και φωτογραφίες οικογενειών της Θράκης από την εποχή του Μεσοπολέμου. Ακολούθησε υποδειγματική κινηματογράφιση της μαρτυρίας μιας γυναίκας 85 ετών, γόνου μιας τέτοιας οικογένειας, για τη ζωή της στη δύσκολη δεκαετία του 1950, τη μαθητεία της ως μοδίστρα κλπ.

ε) ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΣΙΤΣΑΝΗ – Τρίκαλα.

Το υλικό πάνω στο οποίο βασίστηκε το εργαστήριο ήταν κατάστιχα και υπηρεσιακά έγγραφα των παλαιών Φυλακών Τρικάλων, που λειτουργούσαν εκεί επί 100 χρόνια. Ακολούθησε υποδειγματική κινηματογράφιση της μαρτυρίας ενός άντρα 58 ετών που έζησε ως κρατούμενος στις φυλακές Τρικάλων για 2 χρόνια (από τα 20 συνολικά σε διάφορες φυλακές της χώρας) και ενός πρώην σωφρονιστικού υπαλλήλου, που υπηρέτησε στην εν λόγω φυλακή για 15 χρόνια.

στ) ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΛΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ του πολιτιστικού φορέα «Μαγνήτων Κιβωτός» και ΓΕΝΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ – Βόλος.

Το υλικό πάνω στο οποίο βασίστηκε το εργαστήριο ήταν τα Αρχεία των παλαιών βιομηχανιών του Βόλου, με ιδιαίτερη έμφαση στην εργασία των ανήλικων παιδιών στην περίοδο 1938-1964. Ακολούθησε υποδειγματική κινηματογράφιση της μαρτυρίας ενός άντρα 73 ετών που συνεργάστηκε με όλες σχεδόν τις παλιές βιομηχανίες της περιοχής από το 1969 και έπειτα.

ΦΙΛΜΟΓΡΑΦΙΑ Βασίλη Λουλέ (επιλογή)

2019 Αδελφές ψυχές / ντοκιμαντέρ 20'

2016 Ανήκω εδώ (Η παλιά μουσουλμανική Κοινότητα Ρόδου) / ντοκιμαντέρ 47'

2015 On.Off / ντοκιμαντέρ 13'

2014 Πέρασα κι εγώ από κει κι είχα παπούτσια από χαρτί / ντοκιμαντέρ 91'

2014 Θηλειά / ντοκιμαντέρ 12'

2012 Φιλιά εις τα παιδιά / ντοκιμαντέρ 115'

2012 Στα ορεινά βοσκοτόπια / ντοκιμαντέρ 60'

2010 Το ελαιοτριβείο στον Παπάδο / ντοκιμαντέρ 30'

2005 Συναντήσεις με τη μητέρα μου Λέλα Καραγιάννη / ντοκιμαντέρ 29'

2000 Ένας λαμπερός ήλιος / μυθοπλασία 36'

1999 Ελευσίνα, ιστορίες στον απόηχο των μηχανών / ντοκιμαντέρ 30'

1996 Μετέωρα-Πίνδος, οδοιπορικό / ντοκιμαντέρ 93'

1993 Ο Αμερικάνος / μυθοπλασία 39'

1990 Απών / μυθοπλασία 15'

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ από ΤΑΙΝΙΕΣ

Φιλιά εις τα παιδιά (Trailer)

<http://youtu.be/qK1ibdvrGbE>

Φιλιά εις τα παιδιά (4 αποσπάσματα)

http://youtu.be/B4iSC7uEo_w

<http://youtu.be/ID-eXOxxRj4>

<http://youtu.be/b1pUzHfnsUw>

<http://youtu.be/6rrSpZoleg4>

Συναντήσεις με τη μητέρα μου Λέλα Καραγιάννη (απόσπασμα)

<http://youtu.be/GJ5LNU0Ar3k>

Πέρασα κι εγώ από κει κι είχα παπούτσια από χαρτί (απόσπασμα)

<https://www.youtube.com/watch?v=7lbgcfzCL3Y>

Θηλειά (πλήρης ταινία)

<https://youtu.be/kc40Ap8f2g0>

Στα ορεινά βοσκοτόπια (πλήρης ταινία)

<https://www.youtube.com/watch?v=TxGtxOeNoTA&t=2s>

Ελευσίνα, ιστορίες στον απόηχο των μηχανών (απόσπασμα)

<http://youtu.be/R8T82mLjfa0>

Απών (πλήρης ταινία μικρού μήκους σε 2 μέρη)

α) <http://www.youtube.com/watch?v=xYX35al4jW4>

β) <http://www.youtube.com/watch?v=CMV9epIzzRg>

Βασίλης Λουlés

Αθήνα – τηλ. 6944524198, 2107757540 – vassilisloules@gmail.com

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΤΑΙΝΙΕΣ ΠΟΥ ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΟΥΝ

«Συναντήσεις με τη μητέρα μου Λέλα Καραγιάννη»

Ντοκιμαντέρ του Βασίλη Λουλέ

Διάρκεια: 29 λεπτά.

Παραγωγή: 2005

Σύνοψη

Στιγμές από τη δράση και την προσωπικότητα της Λέλας Καραγιάννη, της θρυλικής "Μπουμπουλίνας" της Αντίστασης, μέσα από την τρυφερή ματιά του γιου της Γιώργου.

Καταζητούμενος στην διάρκεια της Κατοχής, ο νεαρός συναντούσε κρυφά τη μητέρα του για τις ανάγκες του Αγώνα. Ακόμα όμως και κάτω από κείνες τις δύσκολες συνθήκες είχε την ευκαιρία να απολαμβάνει την τρυφερότητα και τη στοργή της ηρωίδας, που δεν έπαψε ποτέ να είναι μητέρα.

Παράνομες κινηματογραφικές λήψεις μεταφέρουν σπάνιες εικόνες από την Αθήνα της Κατοχής, ενώ οι αποσπασματικές μνήμες του Γιώργου κρατάνε ακόμα, κάτι από τη "Βιολέτα της Πάρμας", το αγαπημένο άρωμα της Λέλας.

«Φιλιά εις τα παιδιά»

Ντοκιμαντέρ του Βασίλη Λουλέ

Διάρκεια: 115 λεπτά.

Παραγωγή: 2012

Σύνοψη

Πέντε μικρά Εβραίοπουλα στην Ελλάδα της Γερμανικής Κατοχής. Η παιδική ηλικία ήταν ο Παράδεισός τους.

Ακόμα κι αν την έζησαν κρυμμένα στην αγκαλιά των ξένων, ακόμα κι αν την έχασαν στη σκιά του Ολοκαυτώματος.

.....
Το «Φιλιά εις τα παιδιά» δεν είναι μια ακόμα ταινία για το Ολοκαύτωμα, είναι μια ταινία για την παιδική ηλικία στη σκιά του Ολοκαυτώματος.

«Πέρασα κι εγώ από κει κι είχα παπούτσια από χαρτί»

Ντοκιμαντέρ του Βασίλη Λουλέ

Διάρκεια: 91 λεπτά.

Παραγωγή: 2014

Σύνοψη

Ένα ταξίδι στον μαγικό κόσμο των παραμυθιών.

Γιαγιάδες και παππούδες, λαϊκοί παραμυθάδες της ελληνικής υπαίθρου αφηγούνται στον κινηματογραφικό φακό παραμύθια και ιστορίες.

Μια ταινία για τους τελευταίους, ίσως, ανθρώπους της αγροτικής ζωής, μέσα στους οποίους είναι ακόμα ζωντανός ο απόηχος αιώνων προφορικής αφήγησης.

Παραμύθια του κάμπου και των βουνών.

«Θηλειά»

Ντοκιμαντέρ του Βασίλη Λουλέ

Διάρκεια: 12 λεπτά.

Παραγωγή: 2014

Σύνοψη

Το 1969 ο Θόδωρος Αγγελόπουλος γυρίζει στο Μονοδένδρι Ιωαννίνων την πρώτη του μεγάλου μήκους ταινία «Αναπαράσταση». Το καλοκαίρι του 2013 ο Λευτέρης Ρίζος, μόνιμος κάτοικος του χωριού, βοηθητικός ηθοποιός στα γυρίσματα της σημαντικής αυτής ταινίας μιλά για τη θηλειά που του πέρασαν στο λαιμό για τις ανάγκες των γυρισμάτων. Ένα μικρό υπαρξιακό σχόλιο γεννιέται μέσα από την προβολή της ταινίας μπροστά του, μετά από 44 χρόνια. Η θηλειά της ταινίας, η ηθική των ηρώων της, η ζωή του Λευτέρη με το κινηματογραφικό συνεργείο, η εμπειρία που τον σημάδεψε, η δική του προσωπική ζωή και ηθική, οι φίλοι που έφυγαν: όλα αποκτούν για τον ίδιο ένα άλλο νόημα τώρα, κοιτάζοντάς τα ξανά με τη σοφία, την πικρία και το χιούμορ των 92 του χρόνων.

«ON. OFF.»

Ντοκιμαντέρ από Εργαστήριο του Βασίλη Λουλέ

Διάρκεια: 13 λεπτά, Παραγωγή: 2015

Σύνοψη

*Παρατηρώντας τις μικρές αναλαμπές μέσα στην καλοκαιρινή νύχτα, έξι κάτοικοι του χωριού Μονοδένδρι Ιωαννίνων, καθώς και ο ποιητής Μιχάλης Γκανάς, μιλάνε για τη φύση, την καθημερινότητα, το παρελθόν, τον έρωτα, τον θάνατο, την ελπίδα. Ιστορίες με παιδικά παιχνίδια, τραγούδια ή απλά μια απορία που παραμένει: «Μα από πού αυτό το φως;»
Χιούμορ και υπαρξιακός στοχασμός συμπληρώνουν τα χαρακτηριστικά αυτής της μικρής ταινίας, που έχει ταξιδέψει σε πολλά ελληνικά και ξένα φεστιβάλ.*

ΣΧΟΛΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ **"Συναντήσεις με τη μητέρα μου Λέλα Καραγιάννη"**

Λίγα λόγια για την ταινία

Στιγμές από τη δράση και την προσωπικότητα της Λέλας Καραγιάννη, της θρυλικής *Μπουμπουλίνας* της Αντίστασης, μέσα από την τρυφερή ματιά του γιου της Γιώργου.

Καταζητούμενος στην διάρκεια της Κατοχής, ο νεαρός συναντούσε κρυφά τη μητέρα του για τις ανάγκες του Αγώνα. Ακόμα όμως και κάτω από κείνες τις δύσκολες συνθήκες είχε την ευκαιρία να απολαμβάνει την τρυφερότητα και τη στοργή της ηρωίδας, που δεν έπαψε ποτέ να είναι μητέρα.

Παράνομες κινηματογραφικές λήψεις μεταφέρουν σπάνιες εικόνες από την Αθήνα της Κατοχής, ενώ οι αποσπασματικές μνήμες του Γιώργου κρατάνε ακόμα, κάτι από τη *Βιολέτα της Πάρμας*, το αγαπημένο άρωμα της Λέλας.

Ακολουθεί ΕΙΣΗΓΗΣΗ του Βασίλη Λουλέ σε Επιστημονικές Ημερίδες Εκπαιδευτικών

Η δύναμη και η αξία του ντοκιμαντέρ στην οικοδόμηση ΠΡΟΤΥΠΩΝ

Σκέψεις με αφορμή προβολές του ντοκιμαντέρ σε σχολεία

Νομίζω πως ό,τι πιο σπουδαίο άκουσα στη διάρκεια των επισκέψεών μου σε σχολεία, προβάλλοντας αυτό το ντοκιμαντέρ, ήταν η δήλωση ενός μαθητή Γυμνασίου: «*Μα κύριε, αυτή η γυναίκα, η Λέλα Καραγιάννη, μου θυμίζει τη μαμά μου! Θα μπορούσε να ήταν η μαμά μου!*»

Πέραν βέβαια της υπερηφάνειας που το συγκεκριμένο παιδί έτρεφε για τη μητέρα του, αυτή η αφοπλιστικά αυθόρμητη δήλωση μάς αποκαλύπτει κάτι σπουδαίο: πόσο οικεία μπορούν να γίνουν τα πρόσωπα και οι καταστάσεις της Ιστορίας, μέσω του ντοκιμαντέρ. Και ειδικά ενός ντοκιμαντέρ που στηρίζεται σε βιοματικές μαρτυρίες, προφορικές ή γραπτές.

Για έναν μαθητή, τα πρόσωπα της Ιστορίας ανήκουν σ' ένα σύμπαν που ελάχιστα το γνωρίζει, και που ελάχιστα ίσως τον αφορά. Ακόμα και ο εμπλουτισμός της διδακτικής ύλης, τα τελευταία χρόνια, με προσωπικά κείμενα ή γραπτές μαρτυρίες δεν έχει καταφέρει να αλλάξει σημαντικά αυτή τη στάση. Τα ιστορικά πρόσωπα και γεγονότα, ακόμα και της νεότερης Ιστορίας μας, παραμένουν απόμακρα, ακινητοποιημένα σ' έναν άλλο χρόνο, είναι ΕΞΩ από τον χρόνο.

Μου θυμίζουν ακόμα και σήμερα, τις προσωπογραφίες τους που κοσμούσαν τις σχολικές τάξεις των δικών μου παιδικών χρόνων. Τότε που, καθισμένος στο θρανίο μου, έβλεπα αυτά τα πρόσωπα μέσα στην κορνίζα τους, να με κοιτάνε από ψηλά, άλλοτε βλοσυρά -με κείνο το αποφασιστικό βλέμμα-, κι άλλοτε ατενίζοντας κάπου μακριά -κάπου που όμως εγώ δεν μπορούσα να δω. Μόνον ο Ρήγας Φεραίος μου φαινόταν οικείος, ήταν χοντρούλης και γλυκός, κι είχε και κάτι σαν παράπονο στο βλέμμα του. Η Μπουμπουλίνα του 1821 ήταν πολύ αυστηρή (...δεν θα ήθελα, τότε, να την είχα μητέρα μου, κι ούτε βέβαια, σήμερα, σύζυγο!).

Σε ένα ντοκιμαντέρ όμως, μέσα από την αποκάλυψη των καθημερινών, ανθρώπινων στιγμών αυτών των προσώπων, αρχίζει σιγά-σιγά κάτι να αλλάξει. Βλέπουμε

ανθρώπους με προτερήματα και αδυναμίες, με αγάπες και με εμπάθειες, με εμμονές και οράματα. Βλέπουμε οικογένειες καλοβαλμένες, με όμορφη και ανέμελη καθημερινότητα, οικογένειες που δεν είχαν κανέναν εμφανή λόγο να εμπλακούν σε περιπέτειες (*«Ήμασταν μια ευτυχισμένη οικογένεια»* λέει ο Γιώργος Καραγιάννης, ο γιος της Λέλας).

Παρακολουθώντας τις ψυχικές μεταβολές των Ηρώων (που έχουν πλέον μετατραπεί σε κινηματογραφικούς ήρωες), ζώντας μαζί τους το πάθος και την ορμή τους, αλλά και τα πισωγυρίσματα, τις αμφιβολίες και τους δισταγμούς τους, οι μαθητές αντιλαμβάνονται ότι οι ήρωες δεν γεννήθηκαν "έτοιμοι Ήρωες", αλλά διαμορφώθηκαν, πλάστηκαν. *«...Ούτε είχαμε σκοπό να κάνουμε κατασκοπεία, να σκοτώνουμε ή να μας σκοτώνουν. Ήρθαν μόνο τους τα πράγματα»* λέει πάλι ο Γιώργος. Αυτό είναι ένα τεράστιο μάθημα. Φυσικά αυτό δεν πρέπει να μας οδηγήσει στο αντίθετο άκρο (*«όλοι μπορούμε να γίνουμε ήρωες, όλοι είμαστε ήρωες»*), σχετικοποιώντας τα πάντα, κατεβάζοντας τον πήχυ. Δεν είναι καθόλου έτσι, αυτό οφείλουμε να το δείχνουμε στις ταινίες ή να το εξηγούμε στα παιδιά. Χρειάζονται προϋποθέσεις και μια άλλη κουλτούρα ανατροφής (βλ. τις αναφορές του Γιώργου *«...μας έλεγε ιστορίες από την αρχαία Ιστορία»*, *«...μας έβαζε να υιοθετήσουμε γεροντάκια»*, *«...ήθελε να φτιάξει ένα Γηροκομείο κι ένα βρεφοκομείο»*).

Αυτά που λέω με αφορμή τις προσωπογραφίες, ισχύουν και στις περιπτώσεις των ντοκιμαντέρ με ιστορικές μάχες ή άλλα γεγονότα. Τα παιδιά πρέπει να νοιώσουν ότι σε μια μάχη υπάρχουν από τη μια μεριά τα επιτελικά σχέδια επί χάρτου, υπάρχουν οι σωστές ή λάθος αποφάσεις των στρατηγών, η δική τους διορατικότητα, αγωνία, ατολμία ή αποφασιστικότητα. Υπάρχουν επίσης άνθρωποι που ξεπερνούν τον εαυτό τους και γίνονται μικροί ή μεγάλοι ήρωες. Ναι, έτσι είναι. Αλλά υπάρχει κι από την άλλη μεριά πολύς πόνος, δάκρυα, βρωμιά, ακρωτηριασμοί, άνθρωποι που ψυχορραγούν παρατημένοι στις λάσπες ή στα χιόνια, άνθρωποι που από το φόβο τους τα κάνουν επάνω τους -κυριολεκτικά-, άνθρωποι που τρελαίνονται, που γίνονται λιποτάκτες, που τουφεκίζονται από τους συντρόφους τους. Και, βέβαια, υπάρχει πάντα και η πλευρά του αντιπάλου, η δική του αλήθεια, η δική του αγωνία. Έτσι, μια νίκη ή μια ήττα σε μια μάχη είναι κάτι πολύ περισσότερο από μια απλή σημείωση στο βιβλίο της σχολικής Ιστορίας.

Μετά λοιπόν από όλα τα παραπάνω, ας ξανασκεφτούμε τη φράση: *«Μα κύριε, η Λέλα Καραγιάννη μου θυμίζει τα μαμά μου! Θα μπορούσε να ήταν η μαμά μου!»*.

Με αυτή τη δήλωση ο μαθητής κατεβάζει τα ηρωικά πρόσωπα από την κορνίζα, από εκεί ψηλά που τα τοποθετήσαμε εμείς οι μεγαλύτεροι και η επίσημη Ιστορία. Τα φέρνει κοντά του, τα αγγίζει, νοιώθει τον παλμό τους, τις ανασφάλειες, τις αδυναμίες τους, αλλά και τη δύναμη ψυχής τους. Αρχίζει να καταλαβαίνει το νόημα της φράσης του Γιώργου *«...ήταν οι περιστάσεις! Αυτές έδωσαν την ευκαιρία στη μητέρα να εκδηλώσει ό,τι το ωραίο είχε μέσα της»*.

Έτσι, αφού τα νοιώσει δικά του, αφού γοητευτεί (ή κολακευτεί) με την άλλη φράση του Γιώργου *«...αλλά μου φαίνεται ότι κι εσύ το ίδιο θα έκανες, αν είχες γεννηθεί την εποχή εκείνη»*, στο τέλος, ο ίδιος ο μαθητής παίρνει τους Ήρωες (κι αφού τους ξεσκονίσει και λίγο!), τους ξαναβάζει ψηλά, στο δικό του βάθρο.

Κι από κει πια, μπορούμε να ελπίζουμε ότι δεν θα κατρακυλήσουν εύκολα. Έχουν γίνει πλέον ΤΑ ΔΙΚΑ ΤΟΥ πρότυπα.